

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.01.2017, sp. zn. 3 Tz 49/2016, ECLI:CZ:NS:2017:3.TZ.49.2016.1

Číslo: 53/2017

Právní věta: Odvolací soud nemůže postupem podle § 260 tr. ř. vrátit věc státnímu zástupci k došetření na základě závěru, že rozsudek soudu prvního stupně trpí podstatnou procesní vadou ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. spočívající v tom, že v projednávané věci je třeba rozšířit okruh obviněných o další osoby. Takový postup odvolacího soudu je v rozporu s obžalovací zásadou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.01.2017

Spisová značka: 3 Tz 49/2016

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Obžalovací zásada, Řízení o odvolání, Vrácení věci státnímu zástupci k došetření

Předpisy: § 2 odst. 8 tr. ř.
§ 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.
§ 260 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti v neprospěch obviněného P. P., vyslovil, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. 5 To 256/2015, byl porušen zákon v ustanovení § 260 tr. ř., a to ve prospěch obviněného P. P.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 5. 2. 2015, sp. zn. 13 T 177/2013, byl obviněný P. P. uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku a přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku, jichž se měl dopustit tím, že dne 10. 11. 2012 kolem 13.55 hod. v obci L., okr. U. H., Zlínský kraj, na silnici III. třídy před rodinným domem při průběhu automobilového závodu s názvem Autogames rallye show U. B. při rychlostní zkoušce číslo 1 L. jako traťový komisař na stanovišti, mající na starost zejména bezpečnost diváků v daném úseku kolem soutěžní trati, nedbal náležitě opatrnosti, nevykázal z nebezpečného a jemu svěřeného zakázaného prostoru pro diváky B. D., N. Č., K. R., „X. Y.“*) a A. K., které se v tomto prostoru pohybovaly po dobu nejméně čtrnácti minut, opustil jemu určené místo k výkonu funkce traťového komisaře na pravé straně pozemní komunikace ve směru jízdy vozidel,

přešel přes pozemní komunikaci na druhou stranu za B. D. a těmito diváky, řádně nesledoval průběh rallye a nedbal o bezpečnost přihlížejících diváků, čímž porušil povinnosti vyplývající z jeho funkce traťového komisaře, se kterými byl před začátkem rallye dne 10. 11. 2012 seznámen a proškolen vedoucím rychlostní zkoušky J. N., na školení traťových komisařů v požární zbrojnici SDH B. v souladu s Národními sportovními řády a Standardními propozicemi pro rallye vydanými národní sportovní autoritou (ASN) Federací automobilového sportu Autoklubu České republiky (FAS AČR) pro rok 2012, a dále porušil § 415 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, když neučinil potřebná opatření pro to, aby nedošlo ke škodám na životě, zdraví a majetku, v důsledku čehož při vyjetí speciálního závodního automobilu zn. Mitsubishi Lancer Evo IX, kategorie „N“, řízeného JUDr. M. B., vlevo mimo vozovku do příkopu a následně na travnatou část před domem došlo ke střetu s přihlížejícími diváky, kdy B. D., N. Č., K. R. a „X. Y.“*) utrpěly polytrauma, tzn. poranění více pro život důležitých orgánů neslučitelných se životem, kterým na místě nehody podlehly, a A. K. otevřenou tříštivou zlomeninou dolní části pravého bérce, podvrtnutí levého hlezna a drobnou tržnou ránu levé paty s nutností operativních zákroků, hospitalizací na traumatologickém oddělení Krajské nemocnice T. B., a. s., ve Z., od 10. 11. 2012 do 19. 12. 2012, s citelným omezením v obvyklém způsobu života po dobu nejméně šesti týdnů s možností trvalých následků.

2. Za to byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená společnost A., s. r. o., se sídlem V., U. B., odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Proti rozsudku podali obviněný P. P. a poškození společnost A., s. r. o., a Ing. P. B. odvolání. Krajský soud v Brně nařídil ve věci veřejné zasedání na den 2. 12. 2015, kdy rozhodl usnesením pod sp. zn. 5 To 256/2015 tak, že rozsudek Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 5. 2. 2015, sp. zn. 13 T 177/2013, podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř. zrušil v celém rozsahu a věc podle § 260 tr. ř. vrátil státnímu zástupci k došetření.

II.

Stížnost pro porušení zákona

4. Ministr spravedlnosti podal proti citovanému usnesení soudu druhého stupně stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného P. P. Podle jeho názoru odvolací soud důsledně nerespektoval důvody pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření obsažené v ustanovení § 260 tr. ř., čímž v daném případě došlo k porušení zákona ve prospěch obviněného.

5. Stěžovatel mimo jiné uvedl, že ustanovení § 260 tr. ř. upravuje výjimečný postup odvolacího soudu, jímž se věc vrací zpět do stadia přípravného řízení. Odvolací soud přistoupí k vrácení věci státnímu zástupci k došetření poté, co zruší napadený rozsudek zpravidla z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., tedy pro podstatné vady řízení (neodstranitelné procesní vady v řízení před soudem), které mohly mít vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části napadeného rozsudku. Důvodem ke zrušení rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. jsou vady rozsudku, zejména nejasnost nebo neúplnost jeho skutkových zjištění, a důvodem ke zrušení rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. c) tr. ř. jsou potom pochybnosti o správnosti skutkových zjištění.

6. Pro úvahu, zda je po zrušení napadeného rozsudku nutno postupovat podle § 259 odst. 1 tr. ř., nebo podle § 260 tr. ř., je rozhodující a podstatné, v jakém rozsahu je třeba řízení doplnit, přitom vrácení věci státnímu zástupci k došetření odvolacím soudem, musí být odůvodněno nutností rozsáhlejšího a obtížnějšího dokazování, významného pro náležité objasnění věci, kdy důkazy, jejichž provedení nařídil, nelze bez větších obtíží opatřit a provést v řízení před soudem prvního stupně.

7. Dle názoru stěžovatele se uvedenými ustanoveními a zásadami Krajský soud v Brně důsledně neřídil a o vrácení věci státnímu zástupci k došetření rozhodl, aniž by pro takový postup byly splněny zákonné podmínky.

8. Dále uvedl, že z odůvodnění usnesení odvolacího soudu není zřejmé, jaká konkrétní pochybení shledal ve vztahu k jednotlivým důvodům zrušení rozsudku soudu prvního stupně tak, jak je citoval ve výroku. Pouze lze usuzovat, že pod důvod podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. podřadil údajnou podstatnou procesní vadu řízení, kterou spatřuje v tom, že státní zástupce neshledal v relaci k následku předmětné tragické nehody trestní odpovědnost toliko u obviněného. V tomto směru pak ministr odkázal na ustanovení § 2 odst. 8 tr. ř., které však nelze využívat v rámci postupu podle § 260 tr. ř., jak to učinil soud odvolací, neboť soudy jsou vázány zásadou obžalovací, přičemž soudům právě s ohledem na zásadu obžalovací nepřísluší relevantně řešit otázku trestní odpovědnosti dalších osob než těch, na které je obžaloba podána. Úkolem odvolacího soudu nebylo zkoumat, zda ještě někdo další trestně odpovídá za nastalý následek, nýbrž jeho povinností bylo rozhodnout, zda takovou trestní odpovědnost a v jakém rozsahu má obviněný P. P. Postup podle § 260 tr. ř. odvolací soud náležitě nezdůvodnil, když v tomto směru vznesl jediný, navíc zcela nezákonný požadavek, aby orgány činné v trestním řízení zvážily trestní odpovědnost dalších subjektů, a pokud tak dosud neučinily, považuje to za podstatnou procesní vadu. Z odůvodnění usnesení odvolacího soudu přitom nevyplynají žádné požadavky ohledně toho, v jakém směru a rozsahu konkrétně by mělo být dokazování státním zástupcem doplněno, což ani v podstatě vzhledem k argumentaci a stavbě odůvodnění rozhodnutí vyplynout nemohlo.

9. Z uvedených důvodů ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. 5 To 256/2015, byl porušen zákon v ustanovení § 260 tr. ř., a to ve prospěch obviněného P. P.

III.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

10. Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. 5 To 256/2015, proti němuž byla podána stížnost pro porušení zákona, a to v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí. Na tomto podkladě Nejvyšší soud shledal, že zákon byl porušen ve prospěch obviněného v těch ustanoveních, která uváděl ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona.

11. Podle § 260 tr. ř., nelze-li po zrušení rozsudku pokračovat v řízení před soudem pro neodstranitelné procesní vady a není-li důvod pro jiné rozhodnutí, odvolací soud vrátí věc státnímu zástupci k došetření. Ustanovení § 191 a § 264 odst. 2 tr. ř. tu platí obdobně.

12. Podle § 2 odst. 8 tr. ř. trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu, které podává státní zástupce. Veřejnou žalobu v řízení před soudem zastupuje státní zástupce.

13. Ustanovení § 260 tr. ř. (navazuje na ustanovení § 258 tr. ř.) je ve vztahu speciality k ustanovení § 259 odst. 1 tr. ř. a upravuje výjimečný postup odvolacího soudu, jímž se věc vrací zpět do stadia přípravného řízení. Novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. bylo ustanovení § 260 tr. ř. zásadně změněno, a to v souvislosti s přenesením těžiště řízení z přípravného řízení před soud a s požadavkem rychlosti řízení. Důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření až ze stadia odvolacího řízení již tedy není požadavek náležitého objasnění věci, a to ani tehdy, jestliže by se jednalo o nedostatečná skutková zjištění znamenající obtížné a rozsáhlé došetření skutečností

důležitých pro rozhodnutí ve věci, jež by soud prvního stupně nemohl provést rychleji než státní zástupce, neučinil-li soud prvního stupně toto rozhodnutí už při předběžném projednání obžaloby (§ 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.) nebo v hlavním líčení (§ 221 odst. 1 tr. ř.). Odvolací soud nemůže věc vrátit státnímu zástupci ani proto, že k závažným procesním vadám došlo v řízení před soudem prvního stupně.

14. Důvody pro vrácení věci státnímu zástupci jsou tedy užší než při zjištění vad v rámci předběžného projednání obžaloby, naproti tomu odvolací soud není omezen stejnými důvody jako soud prvního stupně, chce-li rozhodnout o vrácení věci k došetření z hlavního líčení (§ 221 odst. 1 tr. ř.). Zde ovšem musí jít o takové neodstranitelné procesní vady, které brání odvolacímu soudu (a podobně by bránily i soudu prvního stupně) spravedlivě rozhodnout.

15. Pro úvahu, zda po zrušení napadeného rozsudku je nutno postupovat podle § 259 odst. 1 tr. ř. a vrátit věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí nebo podle § 260 tr. ř. státnímu zástupci k došetření, je rozhodné, v jakém rozsahu je třeba řízení doplnit a které úkony provést k odstranění zjištěných procesních nedostatků. Státnímu zástupci bude věc vrácena zpravidla tehdy, když odvolací soud zjistí, že věc je zatížena takovými procesními vadami, že ani opakování hlavního líčení by zřejmě nemohlo vést k nápravě, a je proto žádoucí věc projednat znovu v přípravném řízení.

16. K vrácení věci státnímu zástupci k došetření přistoupí odvolací soud poté, co zruší napadený rozsudek zpravidla z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., tedy pro neodstranitelné procesní vady, a zároveň není důvod pro jiné rozhodnutí.

17. Za neodstranitelné procesní vady v řízení před soudem ve smyslu ustanovení § 260 tr. ř. se považují např. porušení ustanovení o nutné obhajobě již v přípravném řízení, o zahájení trestního stíhání a postupu při obvinění konkrétní osoby, vedení trestního stíhání bez souhlasu poškozeného, podání obžaloby pro skutek, pro který vůbec nebylo zahájeno trestní stíhání apod., tedy procesní vady, které nemůže odstranit soud prvního stupně vlastní procesní činností a které jsou odstranitelné pouze v přípravném řízení. Nedostatky ve skutkových zjištěních nemají samy o sobě charakter procesních vad neodstranitelných v řízení před soudem, které jediné opravňují odvolací soud k rozhodnutí o vrácení věci státnímu zástupci podle § 260 tr. ř. Neodstranitelnou procesní vadou, pro niž není možno pokračovat v řízení před soudem a která odůvodňuje vrácení věci státnímu zástupci k došetření odvolacím soudem, rovněž není např. nepřesné zjištění výše škody způsobené trestným činem nebo výše bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, ale ani nesprávné právní posouzení skutku nebo nesprávné posouzení zavinění obviněného. V těchto případech se totiž jedná o otázky hmotněprávního posouzení věci.

18. Důvodem ke zrušení rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. jsou vady rozsudku, zejména nejasnost nebo neúplnost jeho skutkových zjištění týkajících se přezkoumávané části rozsudku nebo to, že se ohledně takové části soud nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Tyto vady způsobují, že v odvolacím řízení buď vůbec nelze přezkoumat správnost napadeného rozsudku, anebo že by odvolací soud musel sám vytvářet skutková zjištění v rozsahu přesahujícím apelační rámec jeho rozhodování, a nahrazoval by tak vlastně činnost soudu prvního stupně (§ 259 odst. 1 tr. ř.).

19. Důvodem ke zrušení rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. c) tr. ř. jsou potom pochybnosti o správnosti skutkových zjištění ohledně přezkoumávané části rozsudku, nutnost k objasnění věci důkazy opakovat nebo provádět důkazy další, přičemž taková činnost by znamenala nahrazovat činnost soudu prvního stupně.

20. V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud uvedl, že daný skutek se stal, ale provedeným dokazováním bylo prokázáno, že vina obviněného P. P. je nejvýše marginální, a to na rozdíl od

dalších subjektů, které se podílely na organizaci a přípravě automobilové rallye, a měly by proto nést odpovědnost nejenom za následek nehody, ale zejména za její samotný vznik.

21. V dalších částech odůvodnění pak odvolací soud podrobně popisuje a ze svého pohledu hodnotí důkazní situaci ve vztahu k povinnostem jak pořadající společnosti A., s. r. o. (a to i ohledně její informační povinnosti vůči veřejnosti), tak vrcholového orgánu automobilového sportu Federace automobilového sportu Autoklubu ČR, když vydané povolení o pořádání předmětného sportovního podniku Autogames rallye show U. B. považuje, z hlediska řádného zajištění bezpečnosti divácké veřejnosti, za velmi diskutabilní. Za nedostatečné se mu jeví zejména to, že pořadatelem vydaný bezpečnostní plán, označený jako tzv. Safety plán, kde byly mimo jiné vyznačeny divácké prostory i nebezpečná místa pro diváky, v prostoru stanoviště traťového komisaře (které střežil právě obžalovaný) žádná nebezpečná místa (a to na rozdíl od jiných stanovišť traťových komisařů) označena nemá, ačkoliv se jednalo o bezprostřední místo za horizontem. V dalším v odůvodnění rozhodnutí uvádí, že na stanovišti traťového komisaře byl zakázaný prostor pro diváky označen cedulí na sloupu elektrického vedení, potom na autobusové zastávce a pak v poli. Poblíž místa tragické nehody tedy byl zakázaný prostor vyznačen toliko cedulí, resp. plakátem vylepeným na sloupu, který se však nachází bezprostředně za vzrostlým remízem křoví, kdy cedule s označením zakázaného prostoru byla nalepena pouze na straně sloupu směrem k silnici. Označení tak bylo viditelné jen od silnice, nikoliv však z místa, kde stál hlouček poškozených dívek spolu s obžalovaným, které na toto místo přišly od blízkého rodinného domu. Předmětného označení si tak dívky nemohly všimnout. Dále poukazuje na nedostatečné proškolení obviněného P. P. a rovněž na nedostatečnou preventivní činnost ze strany Obecního úřadu L. a fakt, že školení traťových komisařů se spolu s obviněným zúčastnily i čtyři poškozené dívky.

22. Z předmětné důkazní situace odvolací soud dovodil, že nelze bez jakýchkoli pochybností vyvrátit obhajobu obviněného, že nebyl pořadatelem řádně jako traťový komisař o svých povinnostech proškolen, takže je sporné, zda svým jednáním v nedbalostní formě porušil příslušné povinnosti (navíc důležité povinnosti), jak je uvedeno v obžalobě i ve výrokové části napadeného rozsudku. Podle názoru odvolacího soudu se na vzniku tragické nehody podílely výrazně i jiné skutečnosti, než které jsou uvedeny v obžalobě a následně v napadeném rozsudku. Vznik nehody byl podle něho zapříčiněn též jednáním a nečinností ostatních subjektů, zejména právnických osob podílejících se na přípravě a organizaci této automobilové rallye. Za současného stavu řízení tak odvolací soud shledal porušení povinností na straně pořadatele této automobilové rallye za flagrantní, neboť z jeho strany nebyla dostatečně zajištěna informovanost obyvatel obce L., nedbale a nedostatečně byly označeny zakázané prostory pro diváky, resp. veřejnost (a to zejména v blízkosti místa tragické nehody), a zcela nedostatečně bylo zajištěno proškolení náhradníků traťových komisařů, což v konečném důsledku vedlo ke vzniku tragické nehody.

23. Rovněž konstatuje, že pokud by měl mít za jednoznačně prokázané, že obžalovaný a spolu s ním i tyto poškozené dívky, které s ním byly na tomto školení přítomny, zde byli řádně poučeni o zakázaných prostorech na předmětném stanovišti (včetně možných důsledků, které mohou nastat pro diváky, jež se zde budou v průběhu rychlostní zkoušky nacházet), tak je potom značně nelogické, že se zde vůbec společně v inkriminované době nacházeli (neboť pak by se z jejich strany jednalo prakticky o hazardní až sebevražedné jednání).

24. Závěrem pak odvolací soud podotýká, že jednání obviněného je nutno posuzovat v kontextu všech událostí, jak byly citovány, když lze pouze objektivně připustit, že nečinnost obviněného coby traťového komisaře vedla v konečném důsledku ke vzniku předmětného tragického následku. Za jeho vznik však svou nedbalou a nezodpovědnou činností odpovídají též další subjekty, zejména pak pořadatel předmětné rallye včetně hlavního pořadatele, u kterých měla být státním zástupcem rovněž vyvozena příslušná odpovědnost, což se však nestalo. V každém případě je v projednávané trestní věci dána společná odpovědnost, nikoli samostatná odpovědnost jen obviněného, přičemž

bude záležet pouze na orgánech činných v trestním řízení, zda ve zjištěném a prokázaném zanedbání příslušných povinností u jednotlivých subjektů shledají trestní odpovědnost. Za současného stavu řízení označil porušení povinností na straně pořadatele rallye za více než závažné, a to ve větším rozsahu než v případě obviněného. S ohledem na tuto podstatnou procesní vadu řízení učinil závěr, že zatím nelze ve věci spravedlivě rozhodnout, neboť ona procesní vada řízení má podstatný vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části napadeného rozsudku a v řízení před soudem ji nelze odstranit, proto věc vrátil státnímu zástupci k došetření.

25. Byť odvolací soud zrušil rozsudek okresního soudu z důvodů uvedených v ustanovení § 258 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř., v odůvodnění svého rozhodnutí konkrétní pochybení ve vztahu k jednotlivým důvodům zrušení neuvedl. S ohledem na argumentaci zejména posledních dvou odstavců odůvodnění usnesení se lze domnívat, že podstatnou procesní vadu řízení podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. shledal v tom, že státní zástupce dospěl k závěru o trestní odpovědnosti pouze u obviněného, aniž se zabýval trestní odpovědností i u dalších subjektů. Ustanovení § 260 tr. ř. je ve vztahu speciality k ustanovení § 259 odst. 1 tr. ř. a upravuje výjimečný postup odvolacího soudu, jímž se věc vrací zpět do stadia přípravného řízení, a to v případě, že po zrušení rozsudku nelze pokračovat v řízení před soudem pro neodstranitelné procesní vady, přitom musí jít o takové neodstranitelné procesní vady, které brání odvolacímu soudu (a podobně by bránily i soudu prvního stupně) spravedlivě rozhodnout.

26. Podle § 2 odst. 8 tr. ř. je podkladem soudního řízení obžaloba. Toto ustanovení je sice ustanovením procesního charakteru, avšak nelze ho využívat v rámci postupu podle § 260 tr. ř. Soudy jsou vázány zásadou obžalovací. I pokud v rámci trestního stíhání určité osoby vyvstane podezření o spáchání trestného činu jiným pachatelem, je případné obvinění vždy v rukou orgánů činných v trestním řízení. Tento procesní institut (§ 260 tr. ř.) neslouží k tomu, aby místo žalovaného skutku a obviněného byly orgány přípravného řízení soudy „nuceny“ k zahájení úkonů trestního řízení pro jiný skutek, či dokonce proti jiným osobám. Zmíněná zásada obžalovací, tzv. akuzační princip, již je ovládáno trestní procesní právo, vyjadřuje rozdělení funkcí mezi obžalobu, obhajobu a soud a obsahuje v sobě též zásadu rovnosti stran. Trestní stíhání konkrétní osoby je tak možné pouze na základě obžaloby a soudům právě s ohledem na zásadu obžalovací nepřísluší řešit otázku trestní odpovědnosti dalších osob než těch, na které je obžaloba podána.

27. V předmětné trestní věci proto nebylo bezprostředním úkolem odvolacího soudu zkoumat, zda ještě někdo další trestně odpovídá za nastalý následek, nýbrž jeho povinností bylo rozhodnout, zda takovou trestní odpovědnost a v jakém rozsahu má obviněný P. P. Na tomto místě je pak z hlediska právního hodnocení kauzálního následku nedbalostního jednání vhodné připomenout, že jednání pachatele má povahu příčiny i tehdy, když kromě něj k následku vedlo jednání další osoby, neboť příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem se nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistoupí skutečnost, jež spolupůsobí při vzniku následku, avšak jednání pachatele zůstává takovou skutečností, bez níž by k následku nebylo došlo. Příčinná souvislost je totiž dána i tehdy, když vedle příčiny, která bezprostředně způsobila následek, např. těžkou újmu na zdraví, působila i další příčina. Jednání pachatele, i když je jen jedním článkem z řetězu příčin, které způsobily následek, je příčinou následku i tehdy, pokud by následek nenastal bez dalšího jednání třetí osoby. Každé jednání, bez kterého by následek nenastal, není stejně důležitou příčinou následku. Důležité je, aby jednání pachatele bylo z hlediska způsobení následku příčinou dostatečně významnou. Jestliže při vzniku následku spolupůsobilo více příčin, např. jednání více pachatelů, je třeba hodnotit každou příčinu co do jejího významu pro vznik následku zvlášť a určit její důležitost pro následek, který z jednání obviněného nastal. Zavinění pak musí zahrnovat všechny znaky charakterizující objektivní stránku trestného činu, tedy i příčinný vztah mezi jednáním pachatele a následkem trestného činu. Při nedbalosti je třeba, aby si pachatel alespoň měl a mohl představit, že se takto příčinný vztah může rozvinout.

28. Podle obsahu odůvodnění napadeného usnesení měl odvolací soud nepochybně dostatek

podkladů, aby se rozhodl pro některou z možných a v úvahu přicházejících variant (kromě zamítnutí odvolání), a to buď po zvážení zejména výše citované zásady gradace příčinné souvislosti pro zmírnění právní kvalifikace jednání obviněného (u obou přečinů jen podle základní skutkové podstaty) za současné úpravy výše trestu (při zohlednění mj. též celkové délky trestního řízení), nebo pro zproštění obžaloby, anebo pro vrácení věci soudu prvního stupně k odstranění eventuálních nesrovnalostí namítaných obviněným v rámci jeho obhajoby. Jedná se např. o způsob proškolení obviněného P. P. jako traťového komisaře a v návaznosti na to též o existenci či neexistenci zákazových cedulí jednak v prostoru celého stanoviště (prokazatelně v Safety plánu nebylo v kritických místech vyznačení nebezpečného prostoru indikováno ani prostřednictvím zákazových cedulí, ani páskováním), jednak pak také přímo v místech nehody, kdy se jedná v podstatě jen o dvě zákazové cedule, umístěné na transformátoru stojícím na pravé straně ve směru jízdy vozidel, respektive na sloupu elektrického vedení stojícím na levé straně ve směru jízdy vozidel, jak na to poukazuje odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí.

29. To, že odvolací soud nevyužil některou z právě uvedených alternativ, ačkoli k tomu měl splněny všechny zákonné podmínky, vedlo k nezdůvodněnému postupu podle § 260 tr. ř., když v tomto směru vznesl jediný, navíc nezákonný požadavek, aby orgány činné v trestním řízení zvážily trestní odpovědnost dalších subjektů, a pokud tak dosud neučinily, považuje to za podstatnou procesní vadu. Současně však přitom ignoruje fakt, že důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření ze stadia odvolacího řízení již není pouhý požadavek náležitého objasnění věci ve smyslu předchozí zákonné úpravy (tj. před účinností zákona č. 265/2001 Sb.), ale jen takové procesní vady, které jsou neodstranitelné v řízení před soudem, mezi něž však nepatří nesprávné právní posouzení skutku ani nesprávné posouzení míry zavinění obviněného, jak již bylo uvedeno výše. Z odůvodnění usnesení odvolacího soudu rovněž nevyplývají žádné požadavky ohledně toho, v jakém směru a rozsahu by konkrétně mělo být dokazování státním zástupcem doplněno, což ani v podstatě vzhledem k argumentaci a stavbě odůvodnění rozhodnutí vyplynout nemohlo. Odvolací soud ostatně žádné nedostatky ve vztahu k rozsahu dokazování nekonstatoval a svým postupem v podstatě jen odmítl vést řízení o podané obžalobě a vyjádřil odmítavé stanovisko k obvinění jediného pachatele.

30. S ohledem na výše uvedené pak Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v případě vrácení věci státnímu zástupci k došetření nepostupoval odvolací soud v souladu se zákonem, když k porušení zákona došlo ve prospěch obviněného P. P. Postupem odvolacího soudu totiž bylo obviněnému umožněno opětovně zvrátit výsledek přípravného řízení a vyhnout se okolnosti, že bude postaven před soud. I při respektování zásady presumpce neviny je zcela zřejmé, že podání obžaloby je významnějším zásahem vůči obviněnému, než kdyby řízení skončilo rozhodnutím v přípravném řízení, na čemž nic nemění skutečnost, že řízení před soudem může skončit zprošťujícím rozsudkem. Jelikož odvolání proti rozsudku prvního stupně podal obviněný (státní zástupce odvolání v neprospěch obviněného nepodal), nemůže po případném novém podání obžaloby dojít ke zhoršení postavení obviněného s ohledem na zásadu zákazu *reformationis in peius*.

31. Ze všech výše konstatovaných důvodů proto Nejvyšší soud považuje námitky ministra spravedlnosti obsažené ve stížnosti pro porušení zákona za důvodné, s podanou stížností se v plném rozsahu ztotožnil a podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. 5 To 256/2015, byl porušen zákon v ustanovení § 260 odst. 1 tr. ř., a to ve prospěch obviněného P. P.

32. Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona jen ve prospěch obviněného, omezil se na rozhodnutí pouze tzv. akademickým výrokem podle § 268 odst. 2 tr. ř., aniž mohl zrušit napadené rozhodnutí nebo předcházející řízení podle § 269 odst. 2 tr. ř. Ve smyslu § 269 odst. 1 tr. ř. tedy napadené usnesení Krajského soudu v Brně zůstává nedotčeno.

*) Byl použit pseudonym ve smyslu § 15 zákona č. 45/2013 Sb. a § 8a tr. ř.